

Dosarul nr. 3ra-586/23
2-21044006-01-3ra-30052023

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – V. Chisilița
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – G. Mîra, I. Dutca, D. Băbălău

DECIZIE

20 martie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în
judecată depusă de Lozov Ghennadi împotriva Casei Naționale de Asigurări
Sociale cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și
obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,
împotriva deciziei din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 25 martie 2021, Ghennadi Lozov, fiind reprezentat de avocatul Leonid Talambuța, a depus acțiune împotriva Casei Naționale de Asigurări Social, solicitând anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani din 23 decembrie 2020 cu privire la refuzul în admiterea petiției privind reluarea plăților de pensii, anularea deciziei din 02 februarie 2021 privind refuzul în admiterea cererii prealabile cu privire la calcularea pensiei din 2001 și recalcularea pentru perioada indicată până în prezent, obligarea calculării pensiei din anul 2001 și efectuării recalculării pentru perioada indicată până în prezent.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că în anul 2000 a devenit pensionar MAI, deoarece a activat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne mai mult de 20 de ani. În anul 2001 a plecat în SUA cu domiciliu permanent, înainte de a pleca, a predat legitimația de pensionar și a primit compensație pentru 6 luni, în baza alin. (1) art. 2 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

În luna mai 2019 a fost invitat la Ambasada Republicii Moldova din USA, care se află în or. New York unde i s-a comunicat că poate să primească pașaport străin al Republicii Moldova, iar la sosirea în Republica Moldova, buletin de identitate, ce ulterior și a făcut. La fel, a fost informat că poate să se adreseze la Casa de Asigurări Sociale pentru calcularea și restabilirea achitării plăților pensionare.

Astfel, la data de 27 septembrie 2019 s-a adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale cu o petiție privind reluarea și recalcularea pensiei din anul 2001.

Fiindu-i refuzat în admiterea petiției cu eliberarea unui răspuns, semnat de vicepreședintele Casei Naționale de Asigurări Sociale din 23 octombrie 2019, în temeiul faptului că, în Legea nr. 1544 din 23.06.1993 nu au fost introduse modificările privind reluarea plăților de pensii din 2001, la 07 iulie 2020 s-a adresat cu o cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, cu solicitarea eliberării unui act administrativ privind calcularea și recalcularea pensiei, începând cu anul 2001.

În conformitate cu răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale din 23 iulie 2020, i-a fost refuzat în admiterea cererii, pe motivul ne adresării la Casa Teritorială de Asigurări Sociale.

Considerând că au fost epuizate toate căile de soluționare prejudicială a litigiilor, s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată, privind anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău din 19 noiembrie 2020, acțiunea a fost recunoscută ca inadmisibilă pe motivul ne adresării inițiale la Casa Teritorială de Asigurări Sociale.

Nefiind de acord cu acest răspuns a expedit din SUA prin intermediul oficiului poștal o cerere prealabilă în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale cu solicitarea anulării răspunsului la petiție, primit de la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani din 22 decembrie 2020.

Prin răspunsul din 02 februarie 2021, emis de Casa Națională de Asigurări Sociale, cererea prealabilă a fost respinsă.

În justificarea motivelor respingerii, a fost indicat că răspunsul de la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani nu reprezintă act administrativ individual, deoarece nu reprezintă o decizie, conform prevederilor alin. (2) art. 49 din Legea nr.1544 din 23.06.1993.

Reclamantul a menționat că, conform art. 35¹ din Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin SIC din 15.08.2006, este obligat să depună personal cererea la casa teritorială de asigurări sociale de la ultimul domiciliu și să prezinte în original și copia actului de identitate al beneficiarului, tradusă și autentificată în modul stabilit de legislație.

Întemeindu-și pretențiile prin prisma art.9, art.10, art.17, art.19, art.162, art.164, art.165 din Codul administrativ, reclamantul a susținut că, răspunsul primit nu conținea informația cu privire la exercitarea căilor de atac a răspunsului primit de la Casa Națională de Asigurări Sociale.

Totodată, consideră că răspunsul la petiție și răspunsul la cererea prealabilă cu privire la reluarea eliberării pensiei este neîntemeiat și nevalabil, contrar art. 4, 16, 46 și 47 din Constituție și Codul administrativ.

La fel, a reținut că, conform Deciziei Curții Constituționale din 26 noiembrie 2020, art. 60 din Legea nr. 1544 din 23.06.1993 cu privire la asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne a fost recunoscut neconstituțional. Argumentul expus în răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale privind faptul că, conform art. 35¹ din Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public

de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului din 15.08.2006, este obligat să depună personal cererea la casa teritorială de asigurări sociale de la ultimul domiciliu și să prezinte în original și copia actului de identitate al beneficiarului, tradusă și autenticată în modul stabilit de legislație, la fel este nevalabil.

Astfel, în conformitate cu Legea nr.190 din 19.11.2020, alin. (1) art. 52 din Legea nr. 1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, procedura de organizare a activităților de plată a pensiilor se stabilește de către Guvern și a intrat în vigoare la 01.01.2021, iar adresarea la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani a avut loc la data de 27 noiembrie 2020, până la publicarea și intrarea în vigoare a Legii nr.190.

Conform aceleiași Legi nr.190, art. 60 din Legea nr.1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, care a intrat în vigoare la data de 01.01.2021, la alin. (2) este stipulat că modul de adresare și plată a pensiilor este stabilit de Guvern.

Astfel, a explicat că la momentul depunerii cererii privind reluarea plăților de pensii, Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat nr.929, în privința sa nu a fost aplicat.

Prin hotărârea din 20 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de Ghennadi Lozov împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

S-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani nr. 8312 din 23 decembrie 2020 privind respingerea cererii în reluarea achitării pensiei lui Ghennadi Lozov și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. L-103/21 din 02 februarie 2021 de soluționare a cererii prealabile.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să dispună achitarea lui Ghennadi Lozov a pensiei pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia pentru perioada 01 decembrie 2001 până la data pronunțării hotărârii, 20 octombrie 2022.

La 03 noiembrie 2022, prin intermediul cancelariei instanței de fond, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel nemotivată, solicitând casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 20 octombrie 2022, cu emiterea unei hotărâri noi privind respingerea cererii de chemare în judecată înaintată de Ghennadi Lozov împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Prin încheierea din 20 ianuarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-au corectat erorile materiale din hotărâre. (f.d.124-125)

Hotărârea motivată a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale la data de 13 ianuarie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.122).

La 10 februarie 2023, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2) din

Codul administrativ, a prezentat Curții de Apel Chișinău motivarea apelului (f.d.130-134).

Prin decizia din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 21 septembrie 2022.

La 11 mai 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 2 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, iar la 6 iunie 2023, a prezentat Curții Supreme de Justiție motivarea recursului, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei și pronunțarea unei decizii noi privind remiterea cauzei spre rejudecare în apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului, a invocat că instanța de apel a judecat formal cauza, fiind admise erori procedurale, iar soluția pe fond nu subzistă criticii. Acest fapt constituie o violare a articolului 6 § 1 CEDO și a dreptului litiganților la un proces echitabil, care prin prisma art. 238 din Codul administrativ, aveau o speranță că instanța de apel se va analiza detaliat și se va pronunța asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Un prim argument este că dispozitivul hotărârii pe cauza dată a fost pronunțat la 20 octombrie 2022. Însă, în hotărârea motivată instanța de fond a indicat o altă dată calendaristică de emitere a hotărârii – 21 septembrie 2022. La judecarea cauzei în apel, instanța de apel a omis să constate această greșeală, pronunțând decizia prin care a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 21 septembrie 2022.

Un alt aspect invocat de Casa Națională de Asigurări Sociale, se referă la respingerea demersului prin care s-a solicitat amânarea ședinței preconizată pentru examinarea apelului din data de 02 mai 2023, deoarece reprezentantul acesteia era antrenat pe altă cauză stabilită anterior în altă instanță de judecată.

Referitor la aceasta, a indicat că instanța de apel a respins neîntemeiat demersul, iar argumentele acesteia de la pct. 40 al deciziei precum că „nu au fost prezentate înscrisuri care să probeze circumstanțele invocate”, nu pot fi reținute deoarece în demersul expediat la data de 26 aprilie 2023, s-a indicat numărul cauzei pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani pe care era antrenat reprezentantul apelantei.

Cu referire la fondul cauzei, Casa Națională de Asigurări Sociale consideră drept neîntemeiată soluția instanței de apel, iar în acest sens a relatat că, conform informației prezentate de către Ministerul Afacerilor Interne, intimatul Ghennadi Lozov nu se regăsește ca beneficiar ce i s-a suspendat dreptul la pensie. De asemenea Ministerul Afacerilor Interne nu a transmis către CNAS vreun dosar de pensionare pe numele intimatului.

La data de 27 septembrie 2019 la CNAS a fost înregistrată cererea intimatului (expediată poștal) prin care acesta a solicitat reluarea achitării pensiei de militar, achitarea căreia a fost suspendată în legătură cu schimbarea locului de domiciliu în SUA.

Recurenta apreciază critic concluzia instanțelor de fond care au constatat că scrisorile CTAS Buiucani nr.8312 din 23 decembrie 2020 și CNAS nr. L-103/21 din 02 februarie 2021, reprezintă acte administrative defavorabile prin care intimatului i s-a refuzat în reluarea dreptului la pensie pentru vechime în muncă și a reiterat că scrisorile indicate nu au temei de a fi tratate ca fiind „acte

administrative individuale defavorabile” în sensul art. 11 alin.(1) lit. a) din Codul administrativ, deoarece prin scrisorile litigioase emise de CTAS Buiucani și CNAS, intimatului i s-au dat recomandări concrete, prin prisma legii, care acțiuni urmează a fi întreprinse de acesta pentru ca organul de asigurări sociale să inițieze o procedură administrativă pe marginea dreptului la reluare a pensiei.

Intimatul nu a respectat procedura legală privind solicitarea la reluarea drepturilor de pensionare, acesta nu s-a prezentat personal la organul teritorial de asigurări sociale să depună cerere în revendicarea dreptului pretins cu prezentarea originalelor documentelor, cât și nu s-a prezentat vreo persoană împuternicită de intimat prin procură pentru ai reprezenta interesele. Iar, pretinsa cerere a intimatului privind reluarea dreptului la pensie parvenită prin poșta terestră la care s-a anexat copii nelegalizate a legitimației de pensionar și a Certificatului nr. 21/269 din 25 iulie 2000 privind vechimea în muncă, nu poate fi reținută ca fiind o cerere valabilă, în condițiile în care legislația de pensionare – atât Legea nr. 1544/1993 cât și Legea privind sistemul public de pensii nr.156/1998, nu prevede și nu admite o astfel de modalitate.

Respectiv, în lipsa unor acțiuni întreprinse de către intimat ce sunt prescrise de cadrul legal în vigoare, organul de asigurări sociale nu a avut temei pentru efectuarea unei proceduri administrative în vederea reluării dreptului la pensie intimatului.

Instanța de fond deducând concluzia că intimatul posedă dreptul la reluarea pensiei pe teritoriul Republicii Moldova a interpelat dosarul de pensionare de la Ministerul Afacerilor de Interne, constatând data stabilirii pensiei – 11 august 2000, data suspendării acesteia – 01 decembrie 2001 în legătură cu plecarea intimatului în Statele Unite ale Americii, cât și pentru care perioadă urmează a fi efectuată achitarea și recalcularea pensiei.

Altfel spus, instanța de fond a desfășurat o procedură administrativă care conform atribuțiilor legale îi aparține organului de asigurări sociale – CNAS

Consideră că instanța de fond neîntemeiat și-a arogat competența de a desfășura o procedură administrativă pe seama dreptului intimatului la reluarea drepturilor de pensionare, în condițiile în care o asemenea competență conform art. 48 al Legii nr.1544/1993 și pct. 6 al Hotărârii Guvernului nr.78/1994, îi aparține anume CNAS.

Or, în cazul în care intimatul respecta procedura de solicitare a dreptului de reluare a pensiei, CNAS urma să interpeleze oficial dosarul de pensionare de la Ministerul Afacerilor de Interne, să stabilească data suspendării pensiei cât și de la care dată intimatului urma să-i fie reluat dreptul la pensie. Or, potrivit prevederilor art.60 al Legii nr.1544/1993 (în redacția anului 2001), (1) Nu se stabilesc pensii militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și nici familiilor acestora care au plecat în străinătate pentru domiciliere permanentă. (2) Pensiile stabilite persoanelor indicate la alin.(1) înainte de a pleca în străinătate pentru domiciliere permanentă li se plătesc în modul stabilit de Legea cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova.

Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat că în pofida faptului că în cererea de apel a arătat explicit argumentele menționate supra, instanța de apel s-a eschivat de a se expune pe seama lor, fapt ce reprezintă o derogare de la normelor procedurale civile. Or, art. 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă,

impune obligația instanței de apel de a se pronunța asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanța de apel a făcut abstracție de la prevederile cadrului legal special, limitându-se doar la prevederile generale ale Codului administrativ și constatând în acest sens că intimatul a adresat o cerere către organul de asigurări sociale. Or, de fapt și de drept instanței de apel îi revenea obligația să aplice legislația specială de pensionare care reglementează procedura de stabilire/reluare a pensiei. În conformitate cu art. 5 alin. (3) al Legii cu privire la actele normative nr.100/2017, stabilește că: Normele juridice speciale sânt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.

Un alt argument al recursului este că, după expunerea în redacție nouă a art. 60 al Legii nr.1544/1993, intimatul nu s-a adresat conform prevederilor de la pct. 35¹ al Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.929/2006, cu cerere în vederea solicitării acordării dreptului la reluare a pensiei.

În concluzie, consideră că instanța de apel a judecat formal cauza, fiind admise erori procedurale.

Cu referire la termenul recursului:

În conformitate cu art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării recursului), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că dispozitivul deciziei a fost pronunțat de Curtea de Apel Chișinău la data de 2 mai 2023 și a fost expediat în adresa recurentei la data de 3 mai 2023 (f.d.154).

La data de 11 mai 2023, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat împotriva deciziei (f.d.155-156).

Copia deciziei motivate a Curții de Apel Chișinău a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale la data de 15 mai 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică, anexat la materialele cauzei (f.d.158).

Iar, motivarea recursului a fost depusă la 6 iunie 2023 (f.d.160-165).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că la depunerea recursului împotriva deciziei din 2 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău – la 11 mai 2023 și prezentării motivării acestuia – la 6 iunie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a respectat termenele prevăzute la art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării recursului).

Curtea Supremă de Justiție a notificat recurentului și reprezentantului său copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței. Însă până la data examinării recursului referință nu a fost depusă.

În acord cu prevederile art. 193 alin. (3), (31) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.

Verificând decizia din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată consideră că acesta este admisibil și urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, pentru considerentele ce vor fi arătate în continuare.

Conform art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ (în vigoare la data declarării recursurilor), examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Materialele cauzei atestă că la 25 martie 2021, Ghennadi Lozov, fiind reprezentat de avocatul Leonid Talambuța, a depus acțiune împotriva Casei Naționale de Asigurări Social, solicitând anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani din 23 decembrie 2020 cu privire la refuzul în admiterea petiției privind reluarea plăților de pensii, anularea deciziei din 02 februarie 2021 privind refuzul în admiterea cererii prelabile cu privire la calcularea pensiei din 2001 și recalcularea pentru perioada indicată până în prezent, obligarea calculării pensiei din anul 2001 și efectuării recalculării pentru perioada indicată până în prezent (f.d.3-6).

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 20 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a admis acțiunea, a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani nr. 8312 din 23 decembrie 2020 privind respingerea cererii în reluarea achitării pensiei lui Ghennadi Lozov și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. L-103/21 din 02 februarie 2021 de soluționare a cererii prelabile și a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să dispună achitarea lui Ghennadi Lozov a pensiei pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia pentru perioada 01 decembrie 2001 până la data pronunțării hotărârii, 20 octombrie 2022.

Instanța de apel, prin decizia din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 21 septembrie 2022.

În motivarea soluției, instanța de apel a conchis că este întemeiată concluzia instanței de fond privind faptul că, refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani din 23 decembrie 2020 și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale din 02 februarie 2021 prin care a fost respinsă cererea prelabilă, reprezintă acte administrative individuale defavorabile reclamantului, deoarece prin acestea, ultimului i-a fost refuzat în acordarea unei prestații pecuniare de asigurări sociale.

În acest context, a respins alegațiile Casei Naționale de Asigurări Sociale care a reținut caracterul informativ al actelor contestate, menționând că, Lozov Ghennadi a depus în adresa autorității publice pârâte o cerere prin care a pretins

reluarea achitării pensiei și recalcularea acesteia începând cu anul 2001, iar Casa Națională de Asigurări Sociale urma să examineze această cerere din perspectiva revendicărilor formulate.

Astfel, Colegiul instanței de apel a remarcat că, prin prisma prevederilor art. 64 din Codul administrativ, prima instanță just a conchis asupra faptului că, nesoluționarea cererii formulate de Lozov Ghennadi echivalează cu un act administrativ defavorabil, dispunând examinarea cauzei în fond.

Referitor, la nerespectarea procedurii legale de către solicitant de reluare a drepturilor de pensionare, prin neprezentarea personal la organul teritorial de asigurări sociale în scopul depunerii cererii de revendicare a dreptului pretins cu originalele documentelor, Colegiul instanței de apel a accentuat, cu referire la art. 44 alin. (1), 45 alin. (1), 46 alin. (1), 47 alin. (1) și 72 alin. (2) din Codul administrativ, că persoanele fizice participă la procedura administrativă personal sau prin reprezentanții lor. În procedura administrativă participanții pot fi reprezentați de o persoană împuternicită. Împuternicirile reprezentantului se consemnează în procură. În măsura în care din conținutul procurii nu rezultă altceva, aceasta conferă împuterniciri pentru toate acțiunile procedurale ce țin de procedura administrativă. Acțiunile procedurale întreprinse de reprezentantul împuternicit se atribuie participantului reprezentat. În măsura în care participantul nu contrazice neîntârziat acțiunile întreprinse de reprezentantul împuternicit, acestea se consideră ca fiind întreprinse de participant. Petiția poate fi depusă în scris la autoritatea publică ori expediată prin poștă sau fax, transmisă în formă electronică, depusă verbal, fiind consemnată într-un proces-verbal.

Cu privire la temeinicia acțiunii, instanța de apel a reținut prevederile art.1 alin. (1), art. 2 alin. (1) și (2), art. 7 și art. 48 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne (în redacția în vigoare la data emiterii actului administrativ contestat), menționând că începând cu data de 01 ianuarie 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale a preluat atribuțiile de stabilire și plata pensiilor, fiind unica instituție abilitată cu competența de achitare a pensiilor și alocațiilor lunare persoanelor din trupele organelor afacerilor interne.

Instanța de apel a constatat că ține de competența Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze pensia beneficiarilor de pensii, stabilite până la 31 decembrie 2016. Or, după operarea modificărilor la legislația în domeniu, Casa Națională de Asigurări Sociale este unica instituție abilitată cu competența de achitare a pensiilor și prestațiilor sociale categoriei de persoane menționate. Prin Hotărârea Guvernului nr. 1427 din 28 decembrie 2016, s-a stabilit expres că, Casa Națională de Asigurări Sociale va efectua plata pensiilor și prestațiilor sociale începând cu 01 ianuarie 2017, stabilind inclusiv și faptul că, datoriile acumulate la plata pensiilor și prestațiilor sociale către beneficiari la data de 01 ianuarie 2017 vor fi achitate din contul transferurilor de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Totodată, având în vedere prevederile art. 11 alin.(1) și (2), art.2, art. 13 alin. (1), art. 14, art. 30 alin. (1), 32 alin. (1) și art. 35 alin. (1) și (2) și art. 36 din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 26 noiembrie 2020 și hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 08 mai 2018, instanța de apel a constată că, prima instanță întemeiat a admis pretenția cu privire la anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări

Sociale nr.L-1227/20, 1352/20 din 23.07.2020 și a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale exprimată prin răspunsul nr. L-103/21 din 02.02.2021 adoptată în procedura prealabilă.

În sensul dat, a menționat că potrivit actelor cauzei, Ghennadi Lozov a activat în organele afacerilor interne până la data de 11 august 2000, iar începând această dată, reclamantul/intimat este pensionar în conformitate cu Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

La fel, în același context, instanța de apel a precizat că, deoarece la data de 01 decembrie 2001, achitarea plății pensiei lui Lozov Ghennadi a fost suspendată în legătură cu plecarea ultimului în Statele Unite ale Americii, la data de 27 septembrie 2019, acesta a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale reluarea achitării pensiei din anul 2001 și obligarea de a efectua recalculul pentru toată perioada până în prezent. Și având în vedere că din data de 11 august 2000 Ghennadi Lozov beneficiază de dreptul la pensie militară pentru vechime în muncă, în temeiul art. 2 alin. (1) al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiate solicitările reclamantului privind necesitatea admiterii acțiunii.

În concluzie, instanța de apel a apreciat drept întemeiată concluzia primei instanțe referitoare la temeinicia pretenției reclamantului de recalculare a pensiei din anul 2001 și efectuarea precalculului pentru perioada indicată, până în prezent.

În acest sens, a accentuat că instanța de fond întemeiat a reținut că, în cazul în speță urmează a fi aplicate prevederile art. 54 al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, coroborat cu art. 35 alin. (1) și (2) din Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, care stabilește expres că, suma pensiei calculată pentru pensionarii din rândurile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și pentru familiile acestora și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei, iar sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp, astfel încât, pensia urmează a fi recalculată începând cu 01 decembrie 2001 (data suspendării plății pensiei).

La fel, Completul judiciar a reținut incidente cazului din speță și prevederile art. 47 alin. (1) din Constituție, care garantează dreptul la protecție și la asistență socială, conform căruia, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

Analizând motivele soluției supuse criticii în recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, Completul de judecată ajunge la concluzia că decizia instanței de apel nu poate fi menținută, or aceasta prezintă deficiențe în motivare. Instanța de apel s-a abținut de a da un răspuns convingător la expunerile de bază invocate de apelant. Argumentele formulate în fața sa nu au fost clarificate, deși ultima avea obligația de a se pronunța asupra fiecărui argument, astfel ca acestea să fie răsturnate, pentru a da posibilitate instanței de recurs să exercite controlul judiciar a soluției pronunțate.

Astfel, Completul de judecată al instanței de recurs atrage atenția asupra faptului că decizia instanței de apel creează o impresie rezonabilă de superficialitate.

Instanța de recurs consideră că instanța de apel nu a furnizat o motivare adecvată și clară în ceea ce vizează obligarea CNAS de a achita lui Ghennadi Lozov pensia pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia începând cu 01 decembrie 2001.

În context, instanța de recurs menționează că prin decizia din 02 mai 2023 instanța de apel a conchis asupra temeiniciei pretenției de achitare lui Ghennadi Lozov a pensiei pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia pentru perioada începând cu 01 decembrie 2001 până la data pronunțării hotărârii, având în susținere prevederile art. 54 al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, coroborat cu art. 35 alin. (1) și (2) din Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, prin prisma căror pensia stabilită și neîncasată la timp din vina organului de asigurări sociale care o stabilește sau o plătește, se achită fără nici un fel de limite în termen.

Însă din concluzia menționată nu poate fi dedus nici un argument referitor la vina pe care o poartă organul de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia, pentru neachitarea acesteia intimatului Ghennadi Lozov pentru perioada începând cu 01 decembrie 2001, or, în caz contrar, conform art. 54 al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, suma pensiei calculată și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Or, din materialele cauzei se atestă că, începând cu 01 decembrie 2001, odată cu trecerea cu traiul în străinătate, lui Lozov Ghennadi i-a fost suspendată plata pensiei speciale. El n-a contestat decizia de suspendare (în cauza Pichkur împotriva Ucrainei din 7.11.2013 CtEDO i-a recunoscut reclamantului statutul de victimă începând cu momentul când a contestat în instanțele naționale refuzul de a-i achita pensia). În esență, decizia de suspendare a fost una conformă reglementărilor în vigoare la moment. Astfel, existența unei norme care exclude dreptul de a beneficia de anumite plăți, nu poate fi interpretată ca o vină pe care o poartă organul de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia.

Dacă instanța de judecată nu a motivat în ce constă vinovăția Casei Naționale de Asigurări Sociale, responsabilă pentru neachitarea pensiei în perioada invocată de reclamant în acțiunea înaintată, aceasta poate ridica întrebări cu privire la motivele acestei decizii. În lipsa unei motivări clare, există incertitudini în ceea ce privește raționamentul instanței și modul în care a fost aplicată legea în acest caz.

În același context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că prin Hotărârea Curții Constituționale nr.29 din 26 noiembrie 2020 a fost declarat neconstituțional articolul 60 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabineri nr.1544 din 23 iunie. Potrivit punctului 3 al dispozitivului s-a menționat că hotărârea intră în vigoare la data adoptării. Lozov Ghennadi s-a adresat la CTAS Buiucani la 27 noiembrie 2020.

Prin Legea nr.190/2020, în vigoare de la 01.01.2021, a fost modificat art. 60 al Legii nr.1544/1993, după cum urmează: (1) Militarii, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici

cu statut special din sistemul administrației penitenciare și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiile acestora care și-au stabilit domiciliul în țări cu care Republica Moldova nu are încheiat acord cu privire la garanțiile sociale și asigurarea cu pensii a foștilor militari și a membrilor familiilor lor au dreptul la pensie în condițiile prezentei legi. (2) Modul de solicitare și de plată a pensiei se stabilește de către Guvern.

Potrivit punctului 35 al Regulamentului privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de pensii, alocațiilor sociale de stat, alocațiilor lunare de stat, indemnizațiilor, plăților periodice capitalizate și suportului financiar de stat, aprobat prin Hotărârea guvernului nr.929 din 2006, pentru stabilirea și/sau plata pensiei, beneficiarul depune personal cererea la casa teritorială de asigurări sociale de la ultimul domiciliu din Republica Moldova, prezintă în original și copie actul de identitate din sistemul național de pașapoarte și copia actului de identitate din țara de domiciliu al beneficiarului, tradusă și autentificată în modul stabilit de legislație.

În cazul în care actul de identitate din țara de domiciliu nu conține informații despre domiciliu, acesta urmează să prezinte documentul oficial eliberat de autoritatea statului străin care atestă domiciliul acestuia în străinătate, tradus și autentificat în conformitate cu cerințele legislației în vigoare.

Necăutând la existența acestor prevederi speciale, instanțele ierarhic inferioare, făcând referire la prevederile art. 29 din Cod administrativ, au specificat că nu sunt proporționale în raport cu drepturile afectate. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că art. 29 din Codul administrativ se referă la măsurile administrative ce urmează a fi aplicate și nu la unele sau altele prevederi legale. Art. 29 din Codul administrativ nu le oferă instanțelor de judecată posibilitatea de a desconsidera normele legale.

În conexiunea circumstanțelor expuse cu normele legale citate supra, instanța de recurs ajunge la concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de legalitate și temeinicie. Obligativitatea motivării hotărârilor judecătorești constituie o condiție a procesului echitabil, exigență a art. 239 din Codul de procedură civilă și art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că efectul art. 6 § 1 din Convenție este, inter alia, de a plasa un „tribunal” sub o obligație de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor și probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, instanța de recurs conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile. Iar aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al recurenților, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

În concluzie, fiind constatate încălcările menționate, Completul de judecată consideră că singura soluție legală și rezonabilă este casarea integrală a deciziei și trimiterea spre rejudecare a cauzei.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele importante și probele administrate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

Conform art. 258 alin. (3), art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Lozov Ghennadi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și se restituie cauza spre rejudecare, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc